

ESIMESE ASTME KOHTU OTSUS (viies koda)

29. november 2005*

Kohtuasjas T-33/02,

Britannia Alloys & Chemicals Ltd, asukoht Gravesend (Ühendkuningriik),
esindajad: *solicitor* S. Mobley, *solicitor* H. Bardell ja *solicitor* M. Commons,

hageja,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: R. Wainwright ja F. Castillo de la Torre,
kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

mille esemeks on taotlus tühistada osaliselt komisjoni 11. detsembri 2001. aasta otsus 2003/437/EÜ, mis käsitleb EÜ artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 alusel algatatud menetlust (asi COMP/E-1/37.027 — tsinkfosfaat) (ELT 2003, L 153, lk 1), või teise võimalusena vähendada hagejale määratud trahvi summat,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

EUROOPA ÜHENDUSTE ESIMESE ASTME KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja esimees P. Lindh, kohtunikud R. García-Valdecasas ja J. D. Cooke,

kohtusekretär: ametnik J. Plingers,

arvestades kirjalikus menetluses ja 1. juulil 2004 toimunud kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Asjaolud

- ¹ Inglise õiguse alusel asutatud äriühing Britannia Alloys & Chemicals Ltd (edaspidi „hageja” või „Britannia”) on Austraalia õiguse alusel asutatud äriühingu M.I.M. Holdings Ltd (edaspidi „MIM”) tütarettevõtja. Oktoobris 1993 müüs Pasmenco Europe (ISC Alloys) Ltd oma tegevuse tsingisektoris MIM-ile, kes kandis need üle Britanniale. See ettevõtja tootis ja müüs tsingipõhiseid tooteid, k.a tsinkfosfaati.

Märtsis 1997 ostis Britannia juhtkonna poolt asutatud eraldiseisev äriühing Trident Alloys Ltd (edaspidi „Trident”) Britannia tegevuse tsingisektoris hinnaga 14 359 072 Inglise naela. Britannia on endiselt veel MIM-i tütarettevõtjana olemas, ent ta ei teosta mingit majandustegevust ning tal puudub seega igasugune käive.

- 2 Kuigi tsingi ortofosfaatide keemilised valemid võivad pisut erineda, kujutavad nad endast homogeenset keemiatoodet üldnimetusega „tsinkfosfaat”. Tsinkoksiidist ja fosforhappest saadavat tsinkfosfaati kasutatakse sageli värvitööstuses roostevastase mineraalpigmentina. Seda müüakse tavalise tsinkfosfaadi või muundatud ehk „aktiivse” tsinkfosfaadi kujul.
- 3 2001. aastal oli suurim osa maailma tsinkfosfaadi turust järgmise viie Euroopa tootja käes: Dr Hans Heubach GmbH & Co. KG (edaspidi „Heubach”), James M. Brown Ltd (edaspidi „James Brown”), Société Nouvelle des Couleurs Zinciques SA (edaspidi „SNCZ”), Trident (endine Britannia) ja Union Pigments AS (endine Waardals AS) (edaspidi „Union Pigments”).
- 4 Komisjon teostas 13. ja 14. mail 1998 samaaegselt ja ilma ette teatamata nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17 — esimene määrus asutamislepingu artiklite 85 ja 86 rakendamise kohta (EÜT 1962, 13, lk 204; ELT eriväljaanne 08/01, lk 3) — artikli 14 lõike 2 alusel uurimised Heubachi, SNCZ ja Tridenti äriruumides. Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) lepingu 23. protokollis artikli 8 lõike 3 alusel komisjoni poolt esitatud taotluse põhjal teostas Euroopa Vabakaubandusassotsiatsiooni (EFTA) järelevalveamet samaaegselt ja ilma ette teatamata EFTA riikide vahelise kokkuleppe järelevalveameti ja kohtu asutamise kohta 4. protokollis II peatüki artikli 14 lõike 2 alusel uurimised Union Pigmentsi äriruumides.

- 5 Komisjon võttis 11. detsembril 2001 vastu otsuse 2003/437/EÜ, mis käsitleb EÜ artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 alusel algatatud menetlust (asi COMP/E-1/37.027 — tsinkfosfaat) (ELT 2003, L 153, lk 1). Käesoleva kohtuotsuse tegemisel võeti arvesse see otsus, millest teavitati asjaomastele ettevõtjatele ja mis oli lisatud hagiavaldusele (edaspidi „vaidlustatud otsus”). See otsus erineb teatavas osas Euroopa Liidu Teatajas ilmunud versioonist.

- 6 Vaidlustatud otsuses märgib komisjon, et ajavahemikus 24. märtsist 1994 kuni 13. maini 1998 eksisteeris Britannia (alates 15. märtsist 1997 Trident), Heubachi, James Browni, SNCZ ja Union Pigmentsi vahel kartellikokkulepe. Kartellikokkulepe puudutas üksnes tavalist tsinkfosfaati. Kartelli liikmed olid kõigepealt sõlminud turu jagamise kokkuleppe, milles olid määratud tootjatele müügikogused. Teiseks olid nad igal kohtumisel kindlaks määranud „madalaimad” või „soovituslikud” hinnad ning neist üldiselt kinni pidanud. Kolmandaks oli toimunud ka teatav klientide jagamine.

- 7 Vaidlustatud otsuse resolutiivosas on märgitud:

„Artikkel 1

Britannia [...], Heubach [...], James [...] Brown, [SNCZ], Trident [...] ja [Union Pigments] on rikkunud asutamislepingu artikli 81 lõike 1 ja EMP lepingu artikli 53 lõike 1 sätteid, osaledes jätkuvas kokkuleppes ja/või kooskõlastatud tegevuses tsinkfosfaadi sektoris.

Rikkumise kestus oli järgmine:

[...]

b) Britannia [...] puhul: 24. märtsist 1994 kuni 15. märtsini 1997.

[...]

Artikkel 3

Artiklis 1 märgitud rikkumise eest määratakse järgmised trahvid:

a) Britannia [...]: 3,37 miljonit eurot;

b) [...] Heubach [...]: 3,78 miljonit eurot;

c) James [...] Brown [...]: 940 000 eurot;

d) [SNCZ]: 1,53 miljonit eurot;

e) Trident [...]: 1,98 miljonit eurot;

f) [Union Pigments]: 350 000 eurot.

[...]”

- 8 Trahvisumma arvutamiseks kasutas komisjon suunistes määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 ja ESTÜ asutamislepingu artikli 65 lõike 5 kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (EÜT 1998, C 9, lk 3; ELT eriväljaanne 08/01, lk 171; edaspidi „suunisted”) ning 18. juuli 1996. aasta teatistes kartellide puhul trahvide määramata jätmise või vähendamise kohta (EÜT 1996, C 207, lk 4, edaspidi „koostööteatis”) esitatud metodoloogiat.
- 9 Komisjon märkis kõigepealt, et hageja põhisumma on 3,75 miljonit eurot (vaidlustatud otsuse põhjendus 313). Seejärel meenutas ta piiri, mida ei tohi igale asjaomasele ettevõtjale määratav trahv määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 kohaselt ületada. Selleks, et kindlaks määrata selles sättes ette nähtud 10% ülempiir eelmise majandusaasta käibest, võttis komisjon hageja osas „arvesse 30. juunil 1996 lõppenud majandusaasta kogukäibe, mis kujutab endast viimaseid kättesaadavaid andmeid normaalset majandustegevust kajastava terve majandusaasta kohta” (põhjendus 345, joonealune märkus 196). Kuna see käive oli 55,7 miljonit eurot (põhjendus 50), määrati trahvi ülempiiriks umbkaudu 5,5 miljonit eurot. Kuna enne koostööteatise kohaldamist oli trahvisumma sellest ülempiirist väiksem, ei vähendanud komisjon summat sellel alusel.
- 10 Lõpuks vähendas komisjon hageja trahvi koostööteatise alusel 10% võrra (põhjendus 366). Seega oli määratud trahvi lõplik summa 3,37 miljonit eurot (põhjendus 370).

Menetlus ja poolte nõuded

- 11 Esimese Astme Kohtu kantseleisse 21. veebruaril 2002 jõudnud avaldusega esitas hageja käesoleva hagi.

- 12 Ettekandja-kohtuniku ettekande põhjal otsustas Esimese Astme Kohus (viies koda) avada suulise menetluse ja menetlust korraldavate meetmete raames palus komisjonil vastata kirjalikult küsimusele, mis käsitles turu määratlemist, ja esitada täielik versioon Tridenti 23. aprilli 1999. aasta avaldusest kartelli kohta. Komisjon täitis need nõuded ettenähtud tähtaja jooksul.

- 13 Pooled esitasid oma kohtukõned ja vastused Esimese Astme Kohtu küsimustele 1. juuli 2004. aasta kohtuistungil.

- 14 Hageja palub Esimese Astme Kohtul:
 - esimese võimalusena tühistada vaidlustatud otsuse artikkel 3 teda puudutavas osas;

 - teise võimalusena muuta vaidlustatud otsuse artiklit 3, vähendades märgatavalt talle määratud trahvisummat;

 - mõista kohtukulud välja komisjonilt.

15 Komisjon palub Esimese Astme Kohtul:

- jätta hagi rahuldamata;
- mõista kohtukulud välja hagejalt.

Õiguslik käsitus

16 Hageja esitab üheainsa väite. See koosneb kolmest osast, milles hageja väidab, et kasutades 30. juunil 1996 lõppenud majandusaasta käivet 10% käibe ülempiiri arvutamiseks, rikkus komisjon:

- määruse nr 17 artikli 15 lõiget 2 ja proportsionaalsuse põhimõtet;
- võrdse kohtlemise põhimõtet;
- õiguskindluse põhimõtet.

Esimene osa, mis puudutab määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 ja proportsionaalsuse põhimõtte rikkumist

Poolte argumendid

- 17 Hageja väidab, et komisjon rikkus määruse nr 17 artikli 15 lõiget 2, kuna 10% käibe ülempiiri arvutamiseks võttis ta arvesse selle majandusaasta käibe, mis ei eelnenud vaidlustatud otsusele.
- 18 Hageja sõnul annab see säte ettevõtjale määratava trahvi summa kindlaksmääramiseks kaks võimalust. Komisjon võis määrata trahvi vahemikus 1000 kuni 1 miljon eurot või trahvi üle 1 miljoni euro, tingimusel et trahvi lõplik summa ei ületa 10% „eelneva aasta” käibest, st trahvi määramise otsusele eelneva aasta omast. Hageja rõhutab, et määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 tekst on selge ja ühemõtteline ning tähendab, et komisjon peab viitama eelneva aasta käibe, kui ta teeb kindlaks 10% käibe ülempiiri. Komisjonil puudub kaalutusõigus viidata selle ülempiiri kindlaksmääramisel mõnele teisele majandusaastale. Hageja lisab, et kui asjasomase ettevõtja käive ei ületa 10 miljonit eurot, ei või komisjon artikli 15 lõike 2 teise osa alusel määrata kõrgemat trahvi kui 1 miljon eurot, kuna sellise trahvi summa ületaks tingimata 10% ülempiiri.
- 19 Hageja väidab, et komisjon kasutas käesolevas asjas ekslikult 30. juunil 1996 lõppenud majandusaasta käivet tema trahvile kohaldatava 10% käibe ülempiiri

kindlaksmääramiseks (vaidlustatud otsuse põhjendus 345, joonealune märkus 196). Kuna vaidlustatud otsus pärineb 11. detsembrist 2001, siis oleks selle ülempiiri kindlaksmääramisel aluseks võetav eelneva aasta käive pidanud olema 30. juunil 2001 lõppenud majandusaasta käive. Hageja märgib, et ta oli olnud sellel ajal kasumit mittetaotlev ühing ja käive tal seega puudus. Ta leiab, et komisjonil ei olnud seega määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 teise osa alusel õigust määrata talle kõrgemat trahvi kui 1 miljon eurot. Ta oleks pidanud kohaldama selle sätte esimest osa ja määrama talle trahvi summas, mis jääb 1000 ja 1 miljoni euro vahele. Hageja väidab, et asjaolu, et tal eelmisel aastal käive puudus, ei saa muuta nõuet, et komisjon peab 10% ülempiiri kindlaksmääramisel viitama sellele samale aastale. Kui komisjon oleks otsustanud määrata talle trahvi 1 miljon eurot, oleks ta pidanud sellele trahvile kohaldama koostööteatise alusel sobivaks peetavat protsendimäära, s.t 10%, ja vähendama summa 900 000 euroni.

- 20 Kohtupraktikast ilmneb, et määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 tähenduses „eelmine aasta” peab silmas asjaomase ettevõtja „viimast tervet majandusaastat” (Esimese Astme Kohtu 15. märtsi 2000. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-25/95, T-26/95, T-30/95–T-32/95, T-34/95–T-39/95, T-42/95–T-46/95, T-48/95, T-50/95–T-65/95, T-68/95–T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 ja T-104/95: Cimenteries CBR jt v. komisjon, EKL 2000, lk II-491, punkt 5009). Kuna suunistes kasutatakse samas tähenduses väljendeid „majandusaasta” ja „raamatupidamisaja” (punkti 5 alapunkt a), siis tähendab Esimese Astme Kohtu poolt eespool viidatud otsuses Cimenteries CBR jt v. komisjon kasutatud väljend „viimane terve majandusaasta” loomuomaselt viimast tervet majandusaastat raamatupidamislikus mõttes.

- 21 Hageja vaidleb oma repliigis vastu komisjoni väitele, et Esimese Astme Kohus ei peaks piirduma määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 grammatilise tõlgendamisega, vaid ühtlasi kasutama ka ajaloolist ja teleoloogilist tõlgendusmeetodit. Väljakujunenud

kohtupraktika põhjal on grammatiline tõlgendusmeetod ülekaalus, kui sätte tekst on selge ja ühemõtteline ning sellega peetakse ilmselgelt silmas asjaomast juhtumit (Euroopa Kohtu 14. detsembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-245/97: Saksamaa v. komisjon, EKL 2000, lk I-11261, punkt 72, ja 4. oktoobri 2001. aasta otsus kohtuasjas C-133/00: Bowden jt, EKL 2001, I-7031, punktid 38–44; kohtujurist Mayras' ettepanek 28. veebruari 1980. aasta otsusele kohtuasjas 67/79: Fellingner, EKL 1980, lk 535, 547). Käesolevas asjas tunnistas komisjon ise, et määruse nr 17 artikli 15 lõige 2 on selge, kinnitades oma kostja vastuses, et „artikli 15 lõike 2 viide eelneva majandusaasta käibele näib loogiliselt vastavat aastale, mis eelneb trahvi määrava otsuse vastuvõtmisele”.

- 22 Lisaks on määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 grammatiline tõlgendamine kooskõlas ühenduse seadusandja poolt taotletud eesmärkidega. Näiteks selles sättes esinev viide eelneva majandusaasta, mitte aga rikkumise viimase aasta käibele näitab, et seadusandja soovis tagada ettevõtjale arvatavasti tekkiva mõju hindamise ja seega trahvi proportsionaalsuse ettevõtja majandusliku seisuga valguses trahvi määramise ajajärgul. Hageja sõnul peetakse määruse nr 17 artikli 15 lõikega 2 silmas just nimelt neid juhtumeid, nagu ka käesolevas asjas, kus rikkumise eest vastutav ettevõtja eksisteerib edasi, ent tal on väga väike majanduslik võimsus rikkumise ajahetkel omatud võimsusega võrreldes, ja seetõttu ei tuleks talle määrata ülemäärast ja ebaproportsionaalset trahvi.

- 23 Hageja kritiseerib komisjoni argumentatsiooni, mille kohaselt tema tõlgendus määruse nr 17 artikli 15 lõikest 2 on vajalik, et tagada määratud trahvile piisavalt hoiatavat mõju. Kõigepealt vaidleb ta vastu sellele, et see säte tugineb oletusele, et ettevõtjal otsusele eelneva aasta jooksul tekkinud käive väljendab rahuldavalt tema käivet rikkumise hetkel. Ta leiab, et mitte millegi alusel ei saa kinnitada, et seadusandja tugines sellisele oletusele ja et eelneva majandusaasta ning mitte näiteks rikkumise viimase aasta valimine tähendab, et taotletav eesmärk oli hinnata

arvatavat mõju ettevõtjale ja seega hinnata trahvi proportsionaalsust, pidades silmas ettevõtja rahalist olukorda trahvi määramise kuupäeval. Seejärel vastusena komisjoni argumentidele, et 1 miljoni euro suurune trahv on liiga väike, märgib hageja, et see summa leiti olevat piisavalt hoiatava iseloomuga komisjoni 9. detsembri 1998. aasta otsuses 1999/271/EÜ, mis käsitleb EÜ asutamislepingu artikli 85 alusel algatatud menetlust (IV/34.466 — Kreeka praamid) (EÜT 1999, L 109, lk 24, edaspidi „Kreeka praamide otsus“). Lisaks kinnitab ta, et komisjoni argument ettevõtja poolt käibe kuritarvitamise kohta kõrgema trahvisumma vältimiseks ei ole käesoleval juhul asjakohane, kuna ei ole vihjatud, et ta oleks ise nii käitunud. Ta väidab, et Esimese Astme Kohus peaks piirama oma uurimise käesoleva asja toimikust ilmnevate asjaoludega.

24 Hageja vaidleb vastu komisjoni kinnitusele, mille kohaselt ta tõlgendas määruse nr 17 artikli 15 lõiget 2 nii, et tagada kooskõlas kohtupraktikaga selle kasulik mõju. Ta leiab, et asjakohane ei ole komisjoni poolt viidatud kohtupraktika, mille kohaselt olukorras, kui trahv tuleb määrata ettevõtjate ühendusele või selle liikmete nimel tegutsevale ettevõtjale, tuleb 10% ülempiir arvutada selle liikmete kogukäibest lähtuvalt. Selles kohtupraktikas terminile „käive“ antud tähendus on asjakohane üksnes nendes asjades.

25 Oma varasemas praktikas oli komisjon järginud põhimõtet, mille kohaselt põhisumma kindlaksmääramine ja 10% ülempiiri kohaldamine on trahvisumma kindlaksmääramise kaks erinevat etappi, ja ta ei pidanud vajalikuks kohaldada seda ülempiiri aastale, mis on kõige lähemal rikkumise toimepanemise aastale, kui esines tähelepanuväärne erinevus eelmise aasta käibe ja rikkumise ajahetke käibe vahel. Nii

määras komisjon oma 18. juuli 2001. aasta otsuses 2002/271/EÜ, mis käsitleb EÜ artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 alusel algatatud menetlust (asi COMP/E-1/36.490 — Grafiidielektroodid) (EÜT L 100, lk 1), põhisumma lähtuvalt UCAR Internationali käibest, s.t 1022 miljonit eurot 1998. aastal, mis oli rikkumisele eelnev aasta. Kuigi UCAR-i käive otsuse vastuvõtmisele eelnenud 2000. aastal oli 181 miljoni euro võrra madalam tema käibest 1998. aastal, kohaldas komisjon 10% ülempiiri 2000. aasta käibele.

- 26 Hageja lisab, et viidates mõnele muule majandusaastale kui eelnevale majandusaastale 10% ülempiiri arvutamise eesmärgil, ei võta komisjon arvesse tema rahalist olukorda vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal ja rikub seega proportsionaalsuse põhimõtet. Selle põhimõtte kohaselt ei tohi komisjoni tegevus ületada seda, mis on seadusliku eesmärgi saavutamiseks vajalik (Euroopa Kohtu 24. septembri 1985. aasta otsus kohtuasjas 181/84: Man (Sugar), EKL 1985, lk 2889, punkt 20). Käesolevas asjas on komisjoni otsuse kohaldada 10% ülempiiri hageja majandusaasta käibele, millel puudub igasugune seos hageja rahalise olukorraga, mida väljendab vaidlustatud otsuse aja käive, tagajärg see, et määratud trahv ei väljenda tema majanduslikku võimsust ega ole seega proportsionaalne. Hageja meenutab, et tal puudus selle otsuse vastuvõtmise ajal igasugune käive ja et lisaks on asjaomane trahv arvestatavalt suurem tema koguvarast, mis on 30. juunil 2001 lõppenud majandusaasta kinnitatud aastaaruannete kohaselt 1,9 miljonit eurot.

- 27 Kõigepealt märgib komisjon omalt poolt, et hageja on vastutav käsitletava rikkumise eest ja et vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal eksisteeris ta endiselt. Seega tuleb talle trahv määrata (vaidlustatud otsuse põhjendused 242–250) (Esimese Astme Kohtu 17. detsembri 1991. aasta otsus kohtuasjas T-6/89: Enichem Anic v. komisjon, EKL 1991, lk II-1623, punkt 236).

- 28 Komisjon tunnistab, et määruse nr 17 artikli 15 lõikes 2 esinev viide eelnevale aastale „näib loogiliselt vastavat majandusaastale, mis eelneb trahvi määrava otsuse vastuvõtmisele”. Siiski leiab ta, et kui viimase aasta käive annab täiesti moonutatud pildi asjaomase ettevõtja suuruselt, on tal õigus võtta arvesse ettevõtja käivet mõnel varasemal aastal.
- 29 Komisjon vaidleb vastu hagejapoolsele määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 täielikult grammatilisele tõlgendamisele. Kohtupraktikast ilmneb, et isegi kui sätte sõnastus näib olevat selge, on tarvis vaadelda asjaomase sätte mõtet, üldist ülesehitust ning konteksti (Euroopa Kohtu 5. veebruari 1963. aasta otsus kohtuasjas 26/62: van Gend en Loos, EKL 1963, lk 3, ja 21. veebruari 1973. aasta otsus kohtuasjas 6/72: Europemballage ja Continental Can v. komisjon, EKL 1973, lk 215).
- 30 Käesolevas asjas, kus ettevõtjal puudub käive, leiab komisjon, et selle ettevõtja suuruse ja majandusliku võimsuse hindamiseks võib ta arvesse võtta kas selle grupi käivet, mille liikmeks ta on, või viimase sellise aasta käivet, mil tal oli normaalne majandustegevus säilinud. Kuna määruses viidatakse „asjaomasele ettevõtjale”, valis komisjon teise võimaluse. Kuigi need kaks võimalust toovad kaasa teatava lahknevuse määruse nr 17 sõnastusest, on ühenduse kohus sellega juba nõustunud ning teine võimalus on tõenäolisemalt asjaomasele ettevõtjale soodsam.
- 31 Seejärel esitab komisjon mitmeid argumente määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 omapoolse tõlgenduse toetuseks. Eelkõige väidab ta, et tema tõlgendus on vajalik

trahvi hoiatava mõju tagamiseks. Sellega seoses viitab ta, et kui ettevõtja tegutseb kuni lõpliku otsuse vastuvõtmiseni, siis tuginevad nii see otsus kui ka määrus nr 17 oletusele, et eelnev aasta väljendab rahuldavalt ettevõtja käibe suurusjärku rikkumise toimumise hetkel. Hageja tõlgendus kaotaks trahvi piisava hoiatava mõju eesmärgi ja seega kaotaks trahvide määramise võimalus igasuguse kasuliku mõju.

- 32 Lisaks väidab komisjon, et tema poolt määruse nr 17 artikli 15 lõikele 2 antud tõlgendus on täiesti kooskõlas kohtupraktikaga. Ühest küljest on ühenduse kohtunik tõlgendanud seda määrust nii, et tagada tema kasulik mõju. Teisest küljest kinnitab kohtupraktika seost selle sätte ja rikkumise hetkel ettevõtja tegeliku suuruse vahel (vt näiteks Euroopa Kohtu 16. novembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-298/98 P: Finnboard v. komisjon, EKL 2000, lk I-10157, punkt 66; Esimese Astme Kohtu 14. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas T-338/94: Finnboard v. komisjon, EKL 1998, lk II-1617, punkt 282, ja 23. veebruari 1994. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-39/92 ja T-40/92: Europay v. komisjon, EKL 1994, lk II-49, punktid 136 ja 137).

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 33 Kõigepealt tuleb märkida, et hageja ei vaidlusta oma osalemist kartellikokkuleppes, talle süüks pandud EÜ artikli 81 rikkumist ega ka komisjoni hinnangut rikkumise raskusastme ja kestuse osas. Ta taotleb üksnes määratud trahvi tühistamist või selle summa vähendamist, kuna komisjon on tema sõnul rikkunud määruse nr 17 artikli 15 lõiget 2, määrares talle trahvi, mis ületab selles sättes märgitud 10% ülempiiri eelmise majandusaasta käibest.

- 34 Vastavalt määruse nr 17 artikli 15 lõikele 2 võib komisjon määrata ettevõtjatele „trahvi 1 000-1 000 000 arvestusühikut või sellest suurema summa ulatuses, mis ei ületa 10% iga rikkumises osalenud ettevõtte eelneva aasta käibest [...]”.
- 35 Kohtupraktika kohaselt on määruse nr 17 artikli 15 lõikes 2 märgitud 10% ülempiiri eesmärgiks vältida seda, et trahvid oleksid ettevõtja suurusega võrreldes ebaproportsionaalsed, ja eelkõige vältida seda, et määrataks selliseid trahve, mille osas võib arvata, et ettevõtjad neid ei tasu. Kuna üksnes kogukäive võib selle kohta ligikaudse pildi anda, tuleb seda protsendimäära mõista nii, et sellega viidatakse kogukäibele (Euroopa Kohtu 7. juuni 1983. aasta otsus liidetud kohtuasjades 100/80–103/80: *Musique diffusion française jt v. komisjon*, EKL 1983, lk 1825, punkt 119).
- 36 Tuleb lisada, et määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 eesmärgiks on anda komisjonile pädevus määrata trahve, et ta saaks täita talle ühenduse õigusega pandud järelevalveülesannet (eespool punktis 35 viidatud kohtuotsus *Musique diffusion française jt v. komisjon*, punkt 105, ja *Esimese Astme Kohtu* 9. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas T-224/00: *Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients v. komisjon*, EKL 2003, lk II-2597, punkt 105). See ülesanne hõlmab nii kohustuse uurida ja karistada üksikuid rikkumisi kui ka kohustuse järgida üldist poliitikat konkurentsioiguses asutamislepingus kehtestatud normide kohaldamiseks ning juhendada selles suunas ka ettevõtjate käitumist. Sellest tuleneb, et komisjon peab järgima trahvide hoiatava mõju (vt selles tähenduses eespool viidatud kohtuotsus *Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients v. komisjon*, punktid 105 ja 106).
- 37 Kohtupraktikast ilmneb samuti — ning pooled ei vaidle sellele vastu —, et „eelmine aasta” määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 tähenduses peab põhimõtteliselt silmas iga asjaomase ettevõtja viimast tervet majandusaastat vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal (eespool punktis 20 viidatud kohtuotsus *Cimenteries CBR jt v. komisjon*,

punkt 5009; Euroopa Kohtu 16. novembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-291/98 P: Sarrió v. komisjon, EKL 2000, lk I-9991, punkt 85).

- 38 Siiski tuleneb nii selle sätte üldisemast kontekstist (vt eespool punktid 35 ja 36) kui ka eespool punktis 37 viidatud kohtupraktikast, et 10% ülempiiri kohaldamine eeldab esiteks seda, et komisjonile on teada otsuse vastuvõtmisele eelneva viimase majandusaasta käive, ja teiseks seda, et need andmed väljendavad tervet majandusaastat normaalse majandustegevusega kaheteistkümne kuu jooksul.
- 39 Näiteks kui majandusaasta on lõppenud enne otsuse vastuvõtmist, ent ettevõtja majandusaasta aruanne on alles tegemata või ei ole seda veel komisjonile edastatud, siis on komisjonil õigus või koguni kohustus lähtuda varasema majandusaasta käibest, et kohaldada määruse nr 17 artikli 15 lõiget 2. Sarnaselt, kui raamatupidamise ümberkorraldamise või muutmise tõttu on ettevõtjal aastaaruanne eelneva majandusaasta kohta, mis on lühem kui kaksteist kuud, siis on komisjonil õigus lähtuda selle sätte kohaldamiseks varasemast, terve majandusaasta käibest.
- 40 Seega ei ole tegu lihtsalt küsimusega, kas valida 1 miljoni euro suuruse maksimaalse trahvi või ülempiiri vahel, mis on kehtestatud üksnes otsuse vastuvõtmisele eelneva aasta käibest lähtuvalt.
- 41 Kuna käesolevas asjas on vaidlustatud otsus tehtud 11. detsembril 2001, siis oli eelmine majandusaasta ajavahemikus 1. juulist 2000 kuni 30. juunini 2001. Hageja aga loovutas oma tegevuse tsingi valdkonnas 1997. aastal ja tal puudus seejärel

igasugune majandustegevus (vt eespool punkt 1). Täpsemalt puudus tal igasugune majandustegevus vahemikus 1. juulist 2000 kuni 30. juunini 2001 ja seega ei olnud tal ka sellel perioodil mingit käivet.

- 42 Järelikult ei olnud komisjonil vaidlustatud otsuse vastuvõtmise hetkel hageja osas andmeid eelneval majandusaastal majandustegevust väljendava käibe kohta. Esimese Astme Kohus leiab, et selline olukord ei erine oluliselt eespool punktis 39 mainitust. Kui ettevõtjal puudus eelneva majandusaasta jooksul majandustegevus, ei anna selle perioodi käive vastupidiselt kohtupraktikas nõutule (vt eespool punkt 35) mingit pilti nimetatud ettevõtja suuruselt ja seega ei saa seda ka kasutada alusena määruse nr 17 artikli 15 lõikes 2 märgitud ülempiiri kindlaksmääramiseks.
- 43 Mis puudutab hageja argumenti, et nimetatud ülempiiri eesmärgiks on ettevõtjale arvatavasti tekkiva mõju hindamine, arvestades ettevõtja suurust trahvi määramise hetkel, mille kohaselt komisjon rikkus proportsionaalsuse põhimõtet (vt eespool punktid 22 ja 26), siis tuleb meenutada, et nimetatud ülempiiri konkreetseks eesmärgiks on vältida seda, et trahvid oleksid ettevõtja suurusega võrreldes ebaproportsionaalsed, ja eelkõige vältida seda, et asjaomased ettevõtjad ei tasu määratud trahve (vt eespool punkt 35). Selle eesmärgi saavutamiseks 10% ülempiiri kohaldamine eeldab, et asjaomane ettevõtja tegeleb trahvi määramise hetkel äritegevusega. Käesolevas asjas võeti 1997. aastal vastu äriiline otsus loovutada hageja tsingiettevõtte Tridentile, lõpetada hageja tegevus asjaomasel turul ja jagada selle müügi tulu, selmet alustada uue äritegevusega. Kuna hageja realiseeris selle loovutuse kaudu oma äritegevuse väärtuse, ei viidanud ta võimetusele maksta trahvi käesoleva äritegevuse puudumise tõttu (vt eespool punkt 1). Neil asjaoludel leiab Esimese Astme Kohus, et trahvi kindlaksmääramine lähtuvalt hageja suuruselt enne tema äritegevuse üleandmist ei olnud ebaproportsionaalne.

- 44 Ei saa nõustuda hageja argumentatsiooniga, mille kohaselt temapoolsest määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 tõlgendusest ilmneb, et komisjonil on alati võimalus määrata 1 miljoni euro suurune trahv, mis hageja arvates on piisavalt hoiatav. Ainuüksi asjaolu, et komisjon oli varasemates otsustes ja pealegi veel käesolevast asjast erinevate asjaolude puhul lugenud 1 miljoni euro suuruse trahvi piisavalt hoiatavat mõju omavaks, ei tähenda veel, et ta oleks kohustatud hilisemates otsustes sama hinnangu andma. Tuleb lisada, et suunistes on märgitud, et „väga raskete” rikkumiste puhul võivad võimalikud trahvisummad ületada 20 miljonit eurot, ja et hageja ei vaidle vastu sellele, et käesolevas asjas on tegu „väga raske” rikkumisega. Seega oli komisjonil õigus sedastada, et 1 miljoni euro suurune trahv ei ole piisav.
- 45 Kõigest eelnevast järeldub, et komisjonil ei olnud määruse nr 17 artikli 15 lõikes 2 sätestatud 10% ülempiiri kindlaksmääramisel kohustust lähtuda hageja 30. juunil 2001 lõppenud majandusaasta null-käibest.
- 46 Seejärel tuleb uurida, nagu komisjon vaidlustatud otsuses on teinud, kas komisjonil oli õigus kasutada hageja 30. juunil 1997 lõppenud majandusaasta käivet ja jätta arvestamata hilisemate majandusaastate käibed.
- 47 Komisjon märgib vaidlustatud otsuses, et 10% ülempiiri kindlaksmääramiseks võttis ta arvesse hageja kogukäibe 30. juunil 1996 lõppenud majandusaastal, „mille kohta on viimased kättesaadavad andmed normaalse majandustegevusega terve majandusaasta kohta” (vt eespool punkt 9). 30. juunil 1996 lõppenud majandusaastal oli hageja käive 55,7 miljonit eurot. Toimikust lähtub ja pooled kinnitasid seda ka kohtuistungil, et hageja jätkas oma tavalist tegevust kuni 1997. aasta märtsini, millal ta loovutas oma tsingiettevõtte Tridentile (vt eespool punkt 1). Lisaks ilmneb hageja 30. juunil 1997 lõppenud majandusaasta aastaaruandest, et selle loovutuse järel oli

hageja äritegevus vähenenud, seisnedes varasema kokkuleppe raames ühelt tarnijalt tsingi ostmises ja selle Tridentile omahinnaga edasi müümises. Nii oli hageja 30. juunil 1997 lõppenud majandusaasta käive 34,8 miljonit Englise naela. Järgnenud aastal lõpetas ta selle järelejäänud tegevuse, nii et 30. juunil 1998 lõppenud majandusaasta käive oli üksnes 7,3 miljonit Englise naela. Järgnevatel majandusaastatel puudus tal igasugune käive.

- 48 Nagu eespool punktis 38 on märgitud, peab määruse nr 17 artikli 15 lõikes 2 märgitud ülempiiri kindlaksmääramisel komisjonile teada olema käive, mis väljendab tervet majandusaastat normaalse majandustegevusega kaheteistkümmekuu jooksul.
- 49 Tuleb sedastada, et isegi tavapärase majandustegevusega majandusaastal võib ettevõtja käive varasemate aastatega võrreldes erinevatel põhjustel (näiteks keeruline majanduslik olukord, kriis asjaomases sektoris, õnnetus või streik) arvestatavalt või isegi oluliselt väheneda. Kui ettevõtjal on siiski tekkinud käive tervel majandusaastal, mille käigus majandustegevus, olgugi vähenenud, siiski toimus, peab komisjon määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 ülempiiri kindlaksmääramiseks arvesse võtma ettevõtjat sellisena, nagu ta on. Seega vähemalt olukordades, kus puudub igasugune teave sellest, et ettevõtja lõpetas oma äritegevuse või võltsis oma käivet ranga trahvi vältimiseks, leiab Esimese Astme Kohus, et komisjonil on kohustus määrata trahvi ülempiir lähtuvalt kõige hilisemast käibest, mis kajastab tervet normaalse majandustegevusega majandusaastat.
- 50 Sellega seoses leiab Esimese Astme Kohus, et hageja puhul on 30. juunil 1996 lõppenud majandusaasta viimane „terve” majandusaasta eespool punktis 20 viidatud kohtuotsuse Cimenteries CBR jt v. komisjon (punkt 5009) tähenduses. 30. juunil

1997 lõppenud majandusaastal toimus hageja normaalne majandustegevus üksnes üheksa kuu jooksul kuni 1997. aasta märtsis toimunud loovutuseni Tridentile. Alates 1997. aasta märtsi lõpust oli hageja loovutamas oma äritegevust. Niivõrd kui ta jätkas 1997. aasta viimases kvartalis tegevust, piirdus see üksnes varasema kokkuleppe raames tsingi ostmisega ja selle edasimüügiga omahinna eest. Seda hageja viimast tegevust ei saa lugeda tavaliseks majandustegevuseks, kuna hageja tegutses tsingiettevõtte loovutamise kokkuleppe raames tarnija ning Tridenti vahendajana. Seega tuleb tema tegevust alates 1997. aasta märtsist lugeda tsingiettevõtte loovutamise osaks olevate raamatupidamiskokkulepete alla käivaks.

- 51 Sellest tuleneb, et 30. juunil 1996 lõppenud majandusaasta oli määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 tähenduses vaidlustatud otsusele eelnenud viimane terve majandusaasta ja et seega ei rikkunud komisjon seda sätet, kui ta kehtestas ülempiiri sellest majandusaastast lähtuvalt.
- 52 Hageja argument proportsionaalsuse põhimõtte rikkumise kohta tuleb eespool punktis 43 märgitud põhjustel tagasi lükata.

Teine osa, mis puudutab võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumist

Poolte argumendid

- 53 Hageja esitab võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumist puudutava teise osa toetuseks kaks argumenti.

- 54 Esiteks väidab ta, et viidates 10% ülempiiri arvutamisel muule majandusaastale kui eelnev majandusaasta, eemaldus komisjon oma varasemast praktikast ja rikkus seega võrdse kohtlemise põhimõtet. Hageja sõnul oli komisjon alati võtnud selle arvutamise aluseks eelneva majandusaasta. Ta märgib eelkõige, et kui vastav ettevõtja oli müünud oma asjaomase tegevuse teisele ettevõtjale rikkumise perioodi käigus, siis ei kohaldanud komisjon ülempiiri sellise majandusaasta käibe, mille jooksul esimene ettevõtja veel nimetatud tegevusega tegeles, vaid ta võttis arvesse käibe, mis tekkis sellel ettevõtjal komisjoni otsusele eelnenud majandusaastal (komisjoni 23. aprilli 1986. aasta otsus 86/398/EMÜ, mis käsitleb EMÜ lepingu artikli 85 kohaldamise menetlust (IV/31.149 — Polüpropüleen) (EÜT L 230, lk 1) ja komisjoni 27. juuli 1994. aasta otsus 94/599/EÜ, mis käsitleb EÜ asutamislepingu artikli 85 kohaldamise menetlust (IV/31.865 — PVC) (EÜT L 239, lk 14)). Hageja leiab, et komisjon tuvastas õigustatult, et tal puudus kaalutusõigus kohaldada 10% käibe ülempiiri mingile muule kui komisjoni otsusele eelnenud majandusaastal tekkinud käibe.
- 55 Hageja märgib, et eespool punktis 23 viidatud Kreeka praamide otsuses, kus ühe asjaomase ettevõtja, Karageorgise eelmise aasta käive ei olnud teada, viitas komisjon määruse nr 17 artikli 15 lõikele 2, et määrata sellele ettevõtjale 1 miljoni euro suurune trahv. Hageja sõnul on tema olukord käesolevas asjas väga sarnane tolle ettevõtja omaga, kuna nad mõlemad olid turult ammu enne komisjoni otsuse vastuvõtmist lahkunud.
- 56 Teiseks väidab hageja, et komisjon rikkus võrdse kohtlemise põhimõtet, kuna teda ei koheldud trahvi ülempiiri kehtestamisel samal viisil kui ettevõtjaid Union Pigments ja SNCZ, kuigi ta oli samas olukorras kui need ettevõtjad. Tema sõnul oli komisjon Union Pigmentsi ja SNCZ trahvide ülempiiri kehtestamiseks võtnud arvesse nende

eelmise aasta käivet ja oli seega nende trahve vähendanud. Seevastu oli komisjon hageja puhul võtnud aluseks varasema majandusaasta ega olnud tema trahvi vähendanud. Kuigi Union Pigmentsi ja SNCZ rahaline olukord võeti vaidlustatud otsuse vastuvõtmise aja käibe näol arvesse, ei olnud seda hageja puhul tehtud.

57 Komisjon vaidleb vastu hageja argumentidele võrdse kohtlemise põhimõtte väidetava rikkumise kohta.

58 Esiteks väidab komisjon, et ta ei muutnud oma varasemat praktikat, mis oleks läinud vastuollu selle põhimõttega. Ta tunnistab, et tavapäraselt kasutas ta 10% ülempiiri määramiseks asjaomase ettevõtte käivet, mis sellel oli komisjoni otsusele eelnenud majandusaastal. Ta märgib, et vastupidiselt hageja väitele käitus ta sel viisil mitte seetõttu, et ta arvanuks, et tal pole õigust mõnda teist majandusaastat arvesse võtta, vaid seetõttu, et ta ei olnud varem lihtsalt seisnud silmitsi sellise olukorraga nagu praeguses asjas, kus üks kartelli liikmetest loovutas kogu oma tegevuse, ent eksisteeris siiski juriidilise isikuna edasi. Komisjon meenutab sellega seoses, et tema varasem praktika ei ole õiguslikuks raamistikuks trahvidele konkurentsiasjades, kui võrd selle raamistiku loob üksnes määrus nr 17 (Esimese Astme Kohtu 20. märtsi 2002. aasta otsus kohtuasjas T-23/99: LR AF 1998 v. komisjon, EKL 2002, lk II-1705, punkt 234).

59 Teiseks vaidleb komisjon vastu hageja argumendi põhjendatusele, mille kohaselt teda koheldi erinevalt teistest samas olukorras olevatest ettevõtjatest.

Esimese Astme Kohtu hinnang

60 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on võrdse kohtlemise põhimõtet rikutud siis, kui sarnaseid olukordi koheldakse erinevalt või kui erinevaid olukordi

koheldakse ühetaoliselt, välja arvatud, kui selline kohtlemine on objektiivselt põhjendatud (eespool punktis 36 viidatud kohtuotsus Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients v. komisjon, punkt 69, ja Esimese Astme Kohtu 14. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas T-311/94: BPB de Eendracht v. komisjon, EKL 1998, lk II-1129, punkt 309).

- 61 Hageja esimene argument, milles märgitakse, et komisjon muutis oma varasemat praktikat, on põhjendamata. Ta ei ole sugugi sarnases olukorras, kui eespool punktis 54 viidatud juhtumitel ettevõtjad, kuna tal puudus igasugune käive vaidlustatud otsusele eelnenud aastal. Seega ei saa ta ka nõuda, et teda koheldaks samaväärselt kui varasemate juhtumite ettevõtjaid.
- 62 Samuti tuleb tagasi lükata hageja teine argument, milles viidatakse väidetavale diskrimineerimisele ühest küljest tema ja teisest küljest SNCZ ja Union Pigmentsi vahel. Eespool punktis 60 viidatud kohtupraktikat silmas pidades leiab Esimese Astme Kohus, et hageja on selgelt erinevas olukorras kui SNCZ ja Union Pigments. Erinevalt hagejast tegutsesid viimati mainitud ettevõtjad vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal endiselt tsinkfosfaadi sektoris ning nende eelmise majandusaasta käive oli usaldusväärne näitaja nende majandusliku suuruse kohta. Kuna hageja nullkäive andis tema suurusest moonutatud pildi, oli komisjonil õigus võtta aluseks varasem majandusaasta ja kohelda teda seega erinevalt kui SNCZ ja Union Pigmentsi.
- 63 Tuleb lisada, et hageja argument, milles viidatakse võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumisele, ei võta arvesse asjaolu, et kui komisjon ei oleks võtnud aluseks varasema majandusaasta käivet, oleks eriti võrreldes Tridentiga esinenud selge ja põhjendamatu diskrimineerimine hageja kasuks. Kui komisjon oleks piirdunud hagejale üksnes 1 miljoni euro suuruse trahvi määramisega kolm aastat (24. märtsist

1994 kuni 15. märtsini 1997) kestnud rikkumise eest, oleks see trahv olnud üksnes pool trahvist, mis määrati Tridentile, kes oli hageja tegevuse tsingisektoris ostnud ja osalenud rikkumises kui tema „pärija” üksnes neljateistkümne kuu jooksul (15. märtsist 1997 kuni 13. maini 1998).

64 Seega tuleb väite teine osa tagasi lükata.

Kolmas osa, mis puudutab õiguskindluse põhimõtte rikkumist

Poolte argumendid

65 Hageja väidab, et kuna komisjon ei viidanud 10% käibe ülempiiri kehtestamisel vaidlustatud otsusele eelnenud majandusaastale, vaid muule majandusaastale, siis rikkus ta õiguskindluse põhimõtet. Selle põhimõtte kohaselt peab ettevõtjatel olema võimalised oma tegevust ettenägelikult läbi viia. Õiguslikke tagajärgi omavad meetmed peavad olema kindlad ja nende kohaldamisviisid ettenähtavad. Seda põhimõtet tuleb eriti rangelt järgida siis, kui tegu on rahalisi tagajärgi tekitavate meetmetega nagu trahvi määramine (Euroopa Kohtu 15. detsembri 1987. aasta otsus 326/85: Madalmaad v. komisjon, EKL 1987, lk 5091, punkt 24). Hageja sõnul nõuab õiguskindluse põhimõtte määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 sellist tõlgendamist, et 10% ülempiiri tuleb alati kohaldada trahvi määrava otsuse vastuvõtmisele eelnenud majandusaastale. Kui komisjonil oleks meelevaldne võim kohaldada seda ülempiiri varasematele majandusaastatele, ei oleks ettevõtjatel enam võimalik ette näha neile kohalduda võivaid karistusi.

- 66 Hageja lisab, et komisjonipoolne määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 tõlgendus, et õigustada olukorras, kus eelmise majandusaasta käive annab täiesti moonutatud pildi sellest ettevõtjast, sellise aasta valikut, mis enamal või vähemal määral väljendaks asjaomase ettevõtja majanduslikku võimsust rikkumise ajajärgul, toob kaasa vastuvõetamatu õigusliku ebakindluse sellisele ettevõtjale, kelle käive langes otsuse vastuvõtmisele eelnenud majandusaastal. Ta ei saaks kuidagi kindlaks teha, kas komisjon võtab arvesse eelmisest majandusaastast erineva aasta käibe ja millist aastat ta loeb sobilikuks. Ainus viis õiguskindluse tagamiseks on kasutada määruse nr 17 artikli 15 lõikes 2 märgitud ülempiiri määramise alusena eelmist majandusaastat.
- 67 Lisaks leiab hageja, et asjaolust, et ta väidetavalt ei tõstatanud seda küsimust oma vastuses vastuväiteteatisele, ei saa tuletada, et ta oli ette näinud komisjoni lähenemisviisi. Ta meenutab, et ta oli selles vastuses rõhutanud, et teda ei saa lugeda vastutavaks trahvi eest ja et komisjon peaks määrama tervet rikkumise perioodi käsitleva trahvi Tridentile, kes oli tema järeltulija majanduslikus mõttes. Hageja oli alati leidnud, et kui komisjon otsustab talle trahvi määrata, siis on selle maksimaalseks summaks 1 miljon eurot enne koostöö alusel vähendamist. Sellist trahvi ei saa lugeda „sümboolseks” ettevõtja jaoks, kellel, nagu temal, puudus käive ja oli väga vähe vara. Ta ei võtnud oma vastuses vastuväiteteatisele seisukohta määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 tõlgendamise osas, kuna ta leidis, et selle sätte tekst on täiesti selge ja siduv.
- 68 Komisjon leiab, et terve kolmas osa tuleb tagasi lükata. Esiteks vaidleb ta vastu hageja argumentidele, et määruse nr 17 artikli 15 lõiget 2 tuleb kitsendavalt tõlgendada. Teiseks kinnitab ta, et tema tõlgendus nimetatud sättele oli ettenähtav.

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 69 Õiguskindluse põhimõte nõuab, et õigusnormid oleksid selged ja täpsed, ja soovib tagada ühenduse õigusesse puutuvate õiguslike olukordade ja suhete ettenähtavust (Euroopa Kohtu 15. veebruari 1996. aasta otsus kohtuasjas C-63/93: Duff jt, EKL 1996, lk I-569, punkt 20, ja Esimese Astme Kohtu 21. oktoobri 1997. aasta otsus kohtuasjas T-229/94: Deutsche Bahn v. komisjon, EKL 1997, lk II-1689, punkt 113).
- 70 Tuleb sedastada, et EÜ artikli 81 rakendussätted ja eelkõige määrus nr 17 ning suunised võimaldavad ettevõtjatel kindlusega ette näha, et ühenduse konkurentsieeskirjade rikkumise korral määratakse neile trahv ja et trahvisumma kehtestatakse rikkumise raskusastmest ja kestusest sõltuvalt.
- 71 Määruse nr 17 artikli 15 lõige 2 tagab selle, et kui trahvisumma ületab 1 miljoni eurot, ei ületa see siiski asjaomasel ettevõtjal eelmisel majandusaastal tekkinud käibe 10% ülempiiri. Siiski sõltuvad selle sätte tõlgendus ja kohaldamine iga juhtumi asjaoludest ja, nagu eespool punktis 39 märgiti, nimetatud käivet näitavate aastaaruannete kättesaadavusest ja täielikkusest.
- 72 Lisaks peavad määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 kohaldamise tagajärjed tagama määruse nr 17 kasuliku mõju.
- 73 Käesolevas asjas oli täiesti ettenähtav, et hagejale määratakse trahv, kuna ta oli osalenud rikkumises, mida kohtupraktika loeb „ilmseks ühenduse konkurentsiees-

kirjade rikkumiseks” (vt selles tähenduses Esimese Astme Kohtu 6. aprilli 1995. aasta otsus kohtuasjas T-148/89: Tréfilunion v. komisjon, EKL 1995, lk II-1063, punkt 109, ja eespool punktis 60 viidatud kohtuotsus PBP de Eendracht v. komisjon, punktid 303 ja 338). Samuti oli ettenähtav, et see trahv määratakse kindlaks rikkumise raskusastmest ja kestusest sõltuvalt ja et seda muudetakse lähtuvalt asjaomase ettevõtja konkreetsest olukorrast, k.a tema suurus, majanduslik suutlikkus, ning võimalikest raskendavatest ja kergendavatest asjaoludest. Seevastu ei andnud õiguskindluse põhimõte hagejale tagatist, et oma äritegevuse loovutamisega väldib ta trahvi.

- 74 Vastupidi hageja väitele ei ole komisjonil meelevaldset õigust kohaldada 10% ülempiiri otsuse vastuvõtmisele eelnenud majandusaastast varasematele majandusaastatele. Komisjon võib võtta aluseks sellise varasema majandusaasta üksnes erandlike asjaolude puhul. Nagu juba eespool punktis 49 märgiti, ei ole komisjonil isegi sellises olukorras avarat kaalutlusõigust majandusaasta valikul, et kehtestada trahvi ülempiiri. Tegelikult on tal kohustus viidata viimasele tervele majandusaastale, mis väljendab normaalse majandustegevusega tervet majandusaastat.
- 75 Neil asjaoludel tuleb tagasi lükata ka ainsa väite kolmas osa ja seega väide tervikuna.
- 76 Kõigest eelnevast tulenevalt tuleb hagi tervikuna jätta rahuldamata.

Kohtukulud

- 77 Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna

hageja on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud vastavalt komisjoni nõudele mõista välja hagejalt.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ESIMESE ASTME KOHUS (viies koda)

otsustab:

- 1. Jätta hagi rahuldamata.**
- 2. Mõista kohtukulud välja hagejalt.**

Lindh

García-Valdecasas

Cooke

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 29. novembril 2005 Luxembourgis.

Kohtusekretär

Koja esimees

E. Coulon

P. Lindh